

Дејан Д. Антић, Лесковачки зборник (1961-2021).

Од стручног гласила до истакнутог националног часописа

РЕЦЕНЗИЈА

Монографије научних часописа су у суштини ретка остварења. Научници који се одреде за проучавање и истраживање ове теме, углавном досегну до научних чланака који дају различите типове анализа: квантитативне и ређе квалитативне, анализирајући број објављених чланака њихове теме, осцилације у дометима објављених радова и идентификују ауторе, чланове редакција и друге личности који су били везани за издавање тих часописа.

Колега Дејан Антић, познат по, не само свом наставном и научном ангажману, већ и као препознатљиви национални радник на Југу Србије, понудио је пре свега стручном читаћству монографију која говори о историји Лесковачког зборника. И то у поводу његове 60 годишњице излажења у јавности. Свој ангажман у организацији и издавању овог престижног локалног научног гласила, сасвим сигурно је био добар мотив за колегу Антића да се позабави историјом часописа чији је дугогодишњи члан редакције и уредник.

Сама историја Лесковачког зборника у епохи од шест деценија је права прича о развоју историографије на овом простору. Тематско нарастање часописа од локалне до шире српске перспективе траје деценијама. Часопис покренут давне 1961, растао је уз друге српске локалне научне часописе које су сукцесивно започели да издају регионални музеји и архиви. Посебно су интересантни они делови који говоре како се у време оптерећено идеологијом, часопис „пробијао“ од броја до броја. Од тенденција да се тематски бави темама из такозваног „НОБ-а“ до неподобности појединих чланова редакције и аутора, а на коју су указивали локални партијски органи. Потом, проблеми са додељеним средствима за његово редовно излажење, а који су скоро остали до данас. Готово је невероватно да је часопис водио у 34 године само један човек, који је остао и присутан на свим научним догађајима у лесковачком Музеју до данас.

Посебно пажњу колега Антић је посветио у тематском обликовању локалних тема у часопису. Од схватања да лесковачки крај нема довољно „материјала“ за историографију до теренских истраживања по различитим темама. Уочава се како деценије пролазе да идеолошка историја партизанског рата постепено уступа место многим другим темама из бурне прошлости лесковачког краја и југа Србије, иако је у једном тренутку почетком 1980-тих однос био 150 према 90 историјских тема, које говоре о тзв. НОБ-у са осталим темама из историје. Колега Антић педантно наводи све тенденције, па и искушења која иду из године у године трајања часописа. Потпуно се слажемо са ауторовом оценом „Иако су деведесете године XX века донеле увођење вишестраначког парламентаризма у Србији, многи сарадници Лесковачког зборника нису скривали своје левичарско идеолошко опредељење. Са идеолошким предубеђењем они су тумачили историјске процесе, појаве и догађаје, што их је неретко доводило до потпуно погрешних научних резултата.“ Та тенденција се код

неких старијих аутора провукла и до данашњих дана, али у суштини не реметећи напредак и излагање часописа. Тек појавом нових лица у руководству лесковачког музеја и самог зборника средином деведесетих година, тенденције ка стручној и идеолошки неоптерећеној визији прошлости у часопису преузимају примат. На ово ће утицати и ангажовање и позивање већег броја научника из престонице или других крајева српских земаља.

Аутор посебно истиче корелацију научних скупова по различитим историјским темама, које прате излагање часописа, а организовани су од стране Народног музеја у Лесковцу. А што је карактеристично посебно за протекле три деценије.

Антићева монографија сведочи и о данашњем тренутку часописа. Лесковачки зборник је данас референтно научно гласило, које најчешће прати редовне научне конференције у Лесковцу, али и шири своје теме са историографије на археологију, етнологију, књижевност и друге сродне друштвене науке. Како сам каже: „У мору музејске периодике штампане у унутрашњости Србије Лесковачки зборник представља часопис са изразито дугом традицијом излагања. Педесет година живота ове публикације заиста је значило нешто посебно на пољу музејског издаваштва не само у регионалном већ и у националном смислу.“

Коначно, колега Дејан Антић је својим рукописом дао импозантан преглед шестодеценијског трајања Лесковачког зборника. Сматрамо да је својом преданим радом сакупио материјал који сведочи не само о зборнику, већ и о свим изазовима локалне и шире српске историографије. И то један од њених највиших домета. Са друге стране рукопис представља и посебан водич у научне прилике на Југу Србије и нека врста информатора о свим менама и променама историографије и других друштвених наука на том простору. Стога са највећим колегијалним задовољством препоручујемо ову монографију за штампу.

У Београду,
4. април 2022. године

др Бојан Димитријевић
научни саветник

Институт за савремену историју